

דברי חקר בדבר התפתחות הרבנות והקהלות בקאשוי ונוספות לתולדות הגה"ק רבי חיים יוסף מסטראפקוב זצ"ל

ראה בס' טיב גיטין וקידושין להרב הגאון רא"מ איזראעל שליט"א, אשר ראשית התשובות היהודים בקאשוי היתה בשנת ת"ר, ועד אז לא הרשו השלטונות ליהודים לגור שם רק ליהודים בעלי אחזות חוכרי המכס ובעלי המזיגה של המחוז שקיבלו רשיונות לגור שם, והם היו המתיישבים הראשונים עוד קודם שנת ת"ר. אמנם אלה היו ברובם פשוטי עם וקלי הדעת, שנתחברו ונתערבו עם הגויים אשר סביבותיהם, והם היו מייסדי הקהלה דשם, וכמובן ששומרי התורה שהיו במתי מעט, לא מצאו קורת רוח לא בקהלה ולא במנהיגיה החפשיים קלי הדעת, ואז פנו אל הרה"ק רבי חיים יוסף מסטראפקוב שישפיע על כמה מחבריהם שעמדו מרחוק, להתאחד ולהתחבר עמהם לייסד לכה"פ מנין אחד חרדי עצמאי. אחרי יסוד המנין התוא ניאיתו להיות כפופים להרב הגאון ר' יהודה ליבוש יאלעס ז"ל, אב"ד שעבעש, כי לא הי' עדיין בכחם לקבל להם רב בעצמם. (במכתב גלוי של הרבנים נגד הריפורם בשנת תרל"ח, הנדפס עם הספר מלחמת מצוה, חתם עצמו בשם, הק' ליב יולעס אבד"ק שעבעש עצ"ו).

* * *

קאשוי היתה אז ריקה מתורה וממצות ורק קהלה קטנה של פשוטי עם היתה שם. המנין הזה שימש אח"כ אבן פנה ליסוד הקהלה האורטודוקסית המפוארה דשם שהתארגנה בשנת תרל"א, ד' שנים אחרי פטירתו של הגר"ח ז"ל. הקהלה החדשה הזו קיבלה בשנת תרל"ג לאב"ד ולמנהיגם, את הגאון ר' משה יונגרייז הלוי זצ"ל, ע"כ בט"ג הנ"ל. ובשורת מהרשד"ה כתב בהקדמתו, שמקובל שהרה"ק רבי צבי מליסקא כשהי' נוסע דרך עיר קאשוי, הקפיד שלא להסתכל מחוץ לעגלה, כי אמר שהס"מ וחילולתיו, קבעו מקום בעיר ההיא, ואחר שנתקבל לשם הגאון מוה"ר משה יונגרייז זצ"ל אמר, שגירשם משם, ע"כ בט"ג הנ"ל.

הנה מדברי הרב מהוניאד יוצא שעד קבלת הגר"מ יונגרייז, היתה זו עיר של ריקים ופוחזים ורק מנין אחד כשר בעיר. ברם ראה בתולדות המחבר במהרשד"ה שם שהביא כתב הרבנות דקהל יראים לרבי משה והוא מיום ב' ראה תרל"ג, וכת' ש בין השאר, וז"ל: באנו להודיע שבאסיפת זקנינו, ראשינו וכל בעלי עדתנו ביום א' ראה, הסכמנו כולנו בפה ולב כאיש אחד לשום עטרת הרבנות על ראש מע"כ הרמה וכו'. מסגנון הזה נצטרך לומר שהמנין האחד שנוסד ע"י הגר"ח ז"ל נתגדל במשך ח' שנה לקהל של זקנים וראשים וכו'.

ברם יעויין נא בסוף הספר שערי חיים, להגה"ק ר' חיים מאיר זאב הכהן זצ"ל, אב"ד סעליש ואגפיה, בן הגה"ק בעל כתר כהונה זצ"ל אב"ד פינטשוב, שנספחה שם תשובה מאת בנו הרב הגאון המפורסם מוה"ר אברהם אבלי כ"ץ ז"ל, במעשה שאירע בישוב הסמוך לקאשוי באחד שהי' לו הרבה בהמות והי' לו כהן אחד ממכירי כהונה והי' נותן לו כל הבכורות, ופעם הי' לו ספק בכור ואותו הכהן תפסו ושחטו ואכלו ובעה"ב תבע ממנו לשלם והלך אל רב הסמוך לסביבתו והרב אמר לו שהצדק עמו, והכהן בא לפני ר' אברהם אבלי הנ"ל ועיי"ש תשובה גדולה בבקאות ובגדלות רבה ומסיים וז"ל: א"כ לפי קט שכלי אותו כהן פטור מלשלם אליבא דכולי עלמא, אך בתנאי זה שיסכימו עמי שני גדולי דורנו ובאם לאו אבטל דברי. הכ"ד המתאבק בעפר רגלי תלמידי חכמים ושותה בצמא את דבריהם, יום ה' ער"ח כסלו שנת תרי"ד לפ"ק קאשוי. נאום אברהם אבלי באמרו הגאון מהו' חיים מאיר זאב הכהן זצ"ל רובץ תחת משא ישרון בק"ק קאשוי ואגפיה, עכ"ל.

וראה בש"ג ההונגרי מע"א ו' וז"ל: הרב מו"ה אברהם אבלי כ"ץ ועלענפריינד (בהג"מ חיים מאיר זאב הכהן אבד"ק סעליש, רב גאון מפורסם, אבד"ק קאשוי, חיבר ס' פרס אבות ופני אברהם וזכר בשורת יריעות שלמה סי' כ"ד.

ואמנם בשורת ירי"ש יש שם תשובה מר"ח שבט תרט"ז, וז"ל הגאון בעל יריע"ש: למאן דלא חזינא, אך שמעו הטוב ששמענו וכו' ה"ה הרב המאוה"ג חריף ובקי, משנתו זך ונקי שלהי"ח כבוד מו"ה אברהם אבלי כהן נ"י, אב"ד ור"מ דק"ק קאשוי יע"א וכו'. וראיתי מגלה עפה מפה ומפה בחריפות ובקיאיות בנידן שאלה אחת עגונה וכו'. ולבסוף, הנני מסכים עם ר"מ הרב נ"י להתיר האשה וכו' ובלבד שיסכים עוד מורה הוראה מובהק צדיק ולמדן ותיק, הכ"ד ידידו הק' שלמה זלמן אולמאן, עכ"ל.